

Bayer Zsolt: T?rhetetlen (13.)

2016 március 14. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

5

Átlag: 5 (1 szavazat)

Mérték

Céline, Hauptmann, Hamsun. ?k hárman következnek a sorban.

Louis-Férdinand Céline 1894-ben született Courbevoi-ban, Franciaországban. Orvos és író. Magyar vonatkozású érdekesség, hogy orvosi diplomamunkáját Semmelweis Ignác munkásságáról írta. Az els? világháborúban súlyosan megsérült, kitüntették. Utazás az éjszaka mélyére cím? regényét 1934-ben adták ki, ami egy csapásra világhír?vé tette. Megkapta a Renaudot-díjat, és a Goncourt-díjra is ?t várták, ám azt végül nem neki ítélték oda.

A harmincas évekt?l kezdve antiszemita pamfleteket írt és jelentetett meg, a német megszállás után antiszemita lapokban publikált tovább, együttm?ködött a Vichy-kormánnyal, mindezért kollaboránsnak számított. A háború után Németországba(!) majd Dániába menekült, ott is tartóztatták le. Egyéves börtönbüntetésre ítélték, de amnesztiát kapott, majd 1951-ben visszatért Franciaországba, letelepedett Meadonban. Otthona a beatnemzedék egyfajta zarándokhelye lett, felkereste többek között William S. Burroughs és Allen Ginsberg is.

„A francia irodalomban Céline nagy név, egyike a legnagyobbaknak, könyvei a Gallimard híres sorozatában, a Pleiade-ben jelentek meg, de mégis, sokkal inkább a csodálat tárgya, semmint a tiszteleté, mert zsenialitásával mindig együtt jár megszégyenült egzisztenciája. Megbocsáthatatlan lenne meghajolni e nagyság el?tt, mert ez azt jelentené, hogy egyezünk azzal az íróval, aki kísérteties gúnyiratokat irkált egy nép megsemmisítésér?l. Megengedhetetlen az áldozatok iránti kegyeletb?l, de a tehetsége iránti csodálat megmarad, még ha a szerz? alakját két részre szakítjuk is” – írta Mirko Kovac szerb író.

„Céline után már nem lehet úgy írni, mint lehetett el?tte. Az életm? és a szerz? személye közötti elviselhetetlen ellentét leginkább úgy oldódik fel, hogy a figura mintegy zárójelbe kerül, majd szinte teljesen elfelejt?dik; ezt látjuk például Aragon, Jean-Paul Sartre, Nathalie Sarraute, Alain Robbe-Grillet vagy id?ben még közelebb Jack Kerouck, John Updike, Philippe Sollers esetében. (…) A legpontosabban azonban Philip Roth fogalmazza meg a Céline-paradoxon feloldásának módozatait: »Rendkívül nagy író. Még ha antiszemitizmusa Céline-t, az embert aljassá és elviselhetetlenné teszi is. Amikor olvasom, fel kell függesztenem zsidó tudatomat, de felfüggesztem, mert az antiszemitizmus nincs benne regényeinek szívében. Céline: a nagy felszabadító. A hangja engem szólít, ellenállhatatlanul«” – írta Szávai János egyik tanulmányában.

„2011-ben (Céline halálának 50. évfordulója) Franciaországban botrányt váltott ki, hogy a kulturális minisztérium által kiadni tervezett évkönyvben, melyben a nemzet büszkeségeinek tartott évfordulós szerz?kt?l válogatnak be m?veket, Céline-t is meg akarták jelentetni. Serge Klarsfeld (a Franciaországból deportált zsidók fiainak és lányainak egyesülete képvisel?je) tiltakozására Frédéric Mitterand kulturális miniszter els? vonakodása után az akkori államf?, Nicholas Sarközy visszavonatta a kiadványt. E döntés komoly vitákat váltott ki a francia értelmiség körében. Cikkek sorozata jelent meg, melyekb?l az a tendencia látszódik, hogy Céline írói nagyságát egyre inkább elismerik és Marcel Proust mellett a XX. századi francia irodalom másik meghatározó szerz?jének tartják. (…) Szávai János az Élet és Irodalomban 2011-ben megjelent cikkében írja: »Céline közéleti szereplése visszataszító. (…) szimpatizált a nácizmussal, pamfletjeiben pedig eszel?sen antiszemitának mutatkozott«. A jelenségre szerinte kétféle válasz adható: 1: Az életm?vet és a szerz?t magát egészben tekintetni és mindenestül vagy elfogadni vagy visszautasítani, vagy 2: Külön tekinteni az írót, regényeit elfogadni, és a pamfletekr?l nem tudomást venni.” Az írás végén a második választást tekinti lehetséges megoldásnak.

Henri Godard 1994-ben azt írja: „Céline örökre kizárta magát mindennem? hivatalos ünneplésb?l”. 2011-ben ? válogatta a már említett ünnepi kötetet, amelyben Céline is szerepelt volna. Ekkor így fogalmazott: „A virulensen antiszemita Céline mindig gondosan távol tartotta magát a hivatalos kollaborációtól”. Marc Weitzman egy cikke címében a dilemmát így fogalmazta meg: „Ünnepelni Céline-t? Nem. Inkább tanulmányozni”.

Esterházy Péter egy könyvkritikára reagálva 2008-ban így írt: „Céline egyszer?en szólva zseniális szerz?, a XX. századi regényírás egyik legnagyobbja – ÉS: gy?lölköd?, uszító stb. (…) Az antiszemita pecsét egyedül nem mondja el Céline bonyolult történetét. Ez a kellemetlen, európai helyzet van: egy nagyon nagy író, aki eltévedt”.

Karafiáth Judit irodalomtudós tanulmányában arról ír, hogy a „jó” Céline és „rossz” Céline felosztás nem tartható, ugyanúgy, mint a teljes elutasítás sem. Pamfletjeit is elemz? írásában leírja, hogy Céline ideológiájának gyökerei a századfordulós francia antiszemitizmusban keresend?k, melyhez az orvosi pályán szerzett tapasztalati is hozzájárultak. A Népfront és Léon Blum hatalomra kerülésével és a közeled? háború miatti fenyegetettségérzés növekedésével alakult ki Céline-ben a félelem szülte és paranoiás antiszemitizmus, melynek alapján születtek meg pamfletjei.

2008-ban kiadták Céline dániai börtönben írt naplóját, amelyb?l az derül ki – írja Karafiáth –, hogy Célin szerencsétlen, beteg, szenved? fogoly, aki nem érti a helyzetét. „Meg akartam akadályozni a háborút, ennyi az egész. Mindent kockáztattam, és mindent elvesztettem” – írta az író. Philipe Sollers szerint Céline nem látta be, hogy a társadalom sokkal inkább nem bocsátja meg a rossz szavakat, mint a rossz cselekedeteket.

Céline írói nagysága vitathatatlan, de „pamfletírói tevékenysége örökre besározta nevét. Nem kell tehát kedvelnünk magának az írónak a személyét, hogy regényeit, másik, alkotói énjének termékeit becsülni és élvezni tudjuk” zárja tanulmányát Karafiáth Judit.

Egy kis utcát lehet találni a Párizs melletti Camart kisvárosban, amely a Rue Céline nevet viseli.

Jólesne ennyi megértés Hóman és a többiek esetében is…

(Folytatjuk)

Bayer Zsolt - www.magyarhirlap.hu

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu



Ajánló